

Четвер, Листопада 7.

Поза індіанським хутором, на віддаленім клаптику коси натрапив я на ланцюжок свіжих слідів. Тягнучись проміж гнилої ламінарії, кокосів & бамбуку, сліди привели мене до свого творця, білого чоловіка в підкочених штанях & такому ж бушлаті, з чепурною бородою & в завеликому капелюсі-бівері. Він чайною ложечкою перекопував і пересівав золистий пісок, та так ретельно, що помітив мене, лише коли я поздоровкався з ним за десяток ярдів оддалік. Так я й познайомився з д-ром Генрі Гусом, хірургом лондонської аристократії. Національність його не стала для мене великою несподіванкою. Якщо і є на світі таке порожнє гніздо, такий далекий острів, щоб на його можна було ступити, не зустрівши Англіїця, то на відомих мені мапах такої землі не знайти.

Чи д-р що згубив на сім паскуднім березі? Чи можу я допомогти? Д-р Гус похитав головою, розв'язав свою хустинку і з явною гордістю продемонстрував її вміст:

— Зуби, сер. От се суть емальовані граалі моєї виправи. У сиву давнину ся аркадська коса була трапезною канібалів, так, тут сильні учтовали слабкими. Але зуби вони випльовували, як-от ви чи я виплюнемо вишневу кісточку. А тепер от сі корінні молярі, сер, перетворюються на золото, а як? Один ремісник на Пікаділі, котрий робить вставні комплекти для шляхти, гоїно платить за людські жувала. Чи знаєте, на скільки потягне чверть фунта таких, сер?

Я відповів, що не знаю.

— От і я вам не скажу, сер, бо то професійна таємниця! — мовив він, діткнувши себе пару разів пальцем по носі. — Пане Юїнг, чи ви знаєте маркізу Грейс із Мейфера? Ніт? Та й добре, бо то справжній труп у пелерині. Пять літ минуло, відколи та чортиця

заплямувала моє ім'я, так, інсинуаціями, через які мене не прийняли в Товариство, — д-р Гус перевів погляд на море. — От із того лихого часу й тягнеться моє бурлакування.

Я поспівчував докторовому лихоліттю.

— Дякую, сер, дякую вельми, але ся слонова кість, — він потрусив хустинкою, — то мої ангели-збавителі. Дозвольте розяснити. Маркіза носить зубний протез, котрий виготовляє вже згаданий доктор. У наступні святки, якраз коли ся напахчена ослиця виступатиме на своєму Посольськiм балу, я, Генрі Гус, так, я підведу і проголошу всім і кождому, що наша господиня жмакує канібальськими рубаками! Пан Г'юберт кине мені виклик; певно, сей кнур зарохкає щось таке: «Покажіть ваші докази, або я вимагаю сатисфакції!» А я виголошу: «Докази, пане Г'юберт? Помилуйте, я ж сам збирав зуби для вашої матусі з тої величезної плаговальниці на полудні Тихого океану. А ось вам і деякі їхні приятелі!» — і жбурну сі зуби їй у супницю з черепахового панцира & от се, пане, буде мені сатисфакція! Ті незамовкні дотепники рознесуть крижану маркізу в своїх газетках, і до наступного сезону вона отримає запрошення хіба що на Жебрацький бал!

Я поспішно побажав Генрі Гусу хорошого дня. Гадаю, він душевно хворий.

П'ятниця, Листопада 8.

На доморобній верфі за моїм вікном під керівництвом пана Сайкса триває робота над утлегарем. Пан Вокер, єдиний шинкар на всю Океанську бухту, єсть також основний деревоторговець & постійно вихваляється своїми роками майстром-суднобудівничим у Ліверпулі (я вже достатньо підкутий в етикеті Антиподів, аби спокійно слухати такі малоїмовірні бувальщини). Пан Сайкс мені сказав, що знадобиться цілий тиждень, аби відрихтовати «Пророчицю» «по-брисольськи». Сім днів у такій задрипайлівці, як «Мушкет», — суворий вирок, та я пригадую ікласту банші бурі & моряків, яких вона потягла за борт, і моє власне лихолітте вже не здається таким страшним.

Зранку я зустрів на сходах д-ра Гуса & ми разом поспідали. Він проживає в «Мушкеті» ще від середини Жовтня, відколи на судні

«Наморадос» приплив сюди з бразильським купцем із Фіджі, де доти практикував у місії. Зараз же доктор чекає вкрай запізнiлого австральського тюленника «Неллі», котрий має доправити його в Сідней. А вже з кольонії він шукатиме місця на пасажирським кораблі до рідного Лондона.

Я був несправедливо & поспішно посудив про д-ра Гуса. Аби захити успіху в моїй професії, необхідний цинізм Діомеда, однак цинізм може робити людину сліпою до субтельніших цнот. Д-р має свої химерії & радо про них оповідає за чаркою португальського піско (ніколи не надуживаючи), але я желізно певен, що він єдиний інший джентельмен у цих широтах на схід від Сіднея & на захід від Вальпараїсо. Може, я навіть напишу йому рекомендаційного листа для Партріджів у Сідней, бо д-р Гус & любий Фред з одного тіста ліплені.

Позаяк моїй вранішній променаді завадила негода, ми теревенили біля торфяного вогнища & години пролітали, мов хвилини. Я багато говорив про Тільду & Джексона & мої побоювання щодо «золотої лихоманки» в Сан Франсіско. Тоді наша розмова перемандрувала від мого рідного містечка до моєї недавньої нотарської роботи в Новім Полуденнім Вельсі, а дальше до Гіббонса, Мальтуса & Годвіна через «Піявки & Паротяти». Чуйна розмова — вигода, котрої мені страшенно бракує на борту «Пророчиці» & д-р виявився справдешнім поліматом. Ба більше, він власник чудового війська скрімшованих шахів, котрим ми не дамо спокою аж до відбуття «Пророчиці» чи прибуття «Неллі».

Субота, Листопада 9.

Сонце на сході сліпить, як срібний доляр. Наша шхуна на рейді в бухті вигляда досі сумно. Хвиля пригодає до берега бойове каное Індіянців. Ми з Генрі в святошному настрою вибралися на «бенкетний пляж», безтурботно відсалютувавши покоївці, котра працює у пана Вокера. Похмура панна вивішувала білизну на куцах & проігнорувала нас. У ній є дещиця чорної крові & здається мені, що єї матір не так далеко пішла від породи з джунглів.

Минаючи індіянський хутір, нашу цікавість збудило якесь «гудінне» & ми вирішили відстежити його джерело. Оселя була

обнесена частоколом, але таким потрухлим, що спроможно було здобути доступ у добрім десятку місць. На нас підвела голову гирява сука, але вона була беззуба & при смерті & не гавкала. Зовнішнє коло хаток *понга* (зриштгованих із гілок, земляних стін & матяних дахів) крилося в тіні «пишніших» жител — дерев'яних споруд із різьбленими перемичками & натяками на ганки. У центрі сього поселення саме відбувалося публічне бичування. Генрі & я були там єдині Білі, але серед публіки також налічувалися три касти Індіянів. Їхній вождь сидів на троні в накидці з піря, а татуйовані індіянські вельможі & їхнє жіноцтво & діти стояли поруч, усього лічбою до тридцяти. Вподвійні менше рабів, темніших & більше сажевих, як рівняти проти їхніх горіхово-брунатних господарів, сиділи навпочіпки на землі. Яка ж вироджена, воляча апатія! Ті бідолахи, старанкуватілі & пустулярні від *гакі-гакі*, спостерігали за покаранням і ніяк на його не реагували, тільки видавали отой химерний, сливе пчолиний «гул». Ми не знали, що означає той звук — спочуття чи осуд. Бичувальник був таким Голіятю, що його тілобудова настрашила б і найліпших перебійців фронтиру. Кожен цаль м'язів дикуну був обтатуйований більшими & меншими ящірками; за його шкурку можна було б правити добрі гроші, та я не став би збавляти його від неї й за всі перла О-гаваїв! Горопашний оголений вязень, притрушений инеєм багатьох важких літ, був розібраний до нага і припнятий до А-подібної рами. Його тіло здригалося з кожним нещадним ударом, спина була палімпсестом кривавих рун, але його байдуже лице виражало безмятежність мученика, вже ввіреного Богові.

Ззнаюся, я мертвів за кожним ударом батюга. А тоді трапилась химерна річ. Битий дикун підвів свою похилену голову, знайшов мої очі & подивився на мене до страху знайомим і приятельським поглядом! Ніби артист театру побачив давно загубленого друга в Королівській ложі та непомітно для публіки повідомив своє впізнавання. Один татуйований «чорнобривець» підойшов & помахав своїм нефритовим кинджалом, мовляв, нам тут не раді. Я поцікавився, що за злочин скоїв вязень. Генрі обняв мене рукою:

— Ходімо, Адаме. Мудрий чоловік не стає межі звіром & його мясом.

Неділя, Листопада 10.

Пан Бургаве сидів посеред своєї зграї довірених розбишак, ніби Пан Анаконда & його підвязкові змії. Їхнє суботнє «святкування» внизу почалося, ще перше ніж я прокинувся. Я рушив на пошуки води для гоління & виявив, що в шинку напхом напхано Смолярів, котрі чекають своєї черги з тими бідними індіянськими дівчатками, котрих Вокер загнав до імпровізованого *bordello*. (Рафаеля серед ліку гармидерників не було.)

Я розгівлятися в курвярні звички не маю. Генрі відчував огиду, співмірну з моєю, тож ми пропустили сніданнє (покоївку, безсумнівно, в той час також схиляли до альтернативних послуг) & рушили до церковці на молитву натщесерце.

Не встигли ми відойти й на двісті ярдів, як я, на свій превеликий ляк, пригадав, що забув сей щоденник на столі свого покою в «Мушкеті», на виду для кожного пьяного матроса, котрий вирішить до мене вломитися. Остерігаючись за його безпеку (& за мою власну, якби так він трапив до рук пану Бургаве), я повернув назад, аби ретельніше його переховати. Моє поверненнє зустріли широкі вищери & я припустив, що мені випало стати отим вовком, про котрого промовка, але справжню причину я збагнув, щойно відчинив свої двері: бо взрів ведмежі сідниці пана Бургаве охляп на його Блекамурській Золотоволосці на *моєму* ліжку *in flagrante delicto*! Чи цей бісів голландець перепросив? Куди там! Він розцінив *себе* потерпілим & проревів:

— Вимітайся, кугутику! А то клянусь, переламаю тобі твій хитрий янківський піструн!

Я схопив свій щоденник & погримотів униз по сходах, просто в *бунтократію* веселоців & смішків з боку зібраних там білих дикунів. Я звернув до Вокера протестацію стосовно того, що плачу за приватний покій і лічу на збереженнє його приватности навіть у мою відсутність, однак цей розбійник тільки запропонував мені скинути третину ціни за «квадранс галопу на найловкішій кобилці в моїй стайні!» Я був зогиджений і відповів, що я є чоловік & отець! і що ліпше помру, аніж зневажу свою гідність & честь із якоюсь його віспозною шлюхою! Вокер заприсягся «підфарбувати мені очі», якщо я ще раз назву його лобих донечок «шлюхами». Один його беззубий гад зашкірився, мовляв, якщо

наявність дружини & дитини лічиться за цноту, «то, пане Юїнг, я в десять раз цнотніший за вас!» & чиясь невидима рука спорожнила на мою персону кухоль шеогу. Я відступив, заки рідина не змінилась дебелишим набоєм.

Церковний дзвін тимчасом скликав усіх вірних Океанської бухти & я зашвидкував туди, де на мене чекав Генрі & я намагався забути ту гидь, допіру побачену в моїх покоях. Дзвіниця церкви гректала, як старе корито & згромадження вірних не сильно перевищувало лїк на пальцях двох рук, однак іще жоден мандрівець не втоляв спрагу в пустельній оазі так вдячно, як ми з Генрі того ранку віддалились поклонінню Господу. Єї засновник був лютеранин і спочивав на церковнім цвинтарі вже десяток зим & жодного наступника досі не висвятили, і ніхто не важився заявити своє верховенство на сім вівтарі. Отож-бо деномінація сеї церкви — суржик християнських віровчень. Половина конгрегації, котра була письменна, читала з Біблії & ми приєднались на скілька гимнів, які виголощували почергово. «Наставник» сеї демотичної пастви, пан Д'Арнок, стояв під скромним розп'яттям & закликав нас із Генрі взяти участь. Я, вдячний за своє спасінне від минуло-тижневої бурі, прочитав з Луки, гл. 8: «Приступивши ж розбудили Його, кажучи: Наставниче, наставниче, погибаємо! Він же вставши, погрозив вітрові та буянню води; й зпинились, і настала тишина».

Генрі процитував Восьмий псалом голосом лунким, як у кожного вишколеного ритора: «Поставив його господарем над ділами рук твоїх, усе положив еси під ноги його: овець і волів усіх і також польового звіра, птаство піднебесне і риби морські, усе що верстає морськими шляхами».

За органіста, який би загрив «*Magnificat*», там був лише вітер у димоході, а «*Nunc Dimittis*» у виконанні хору — лише буревісники, а все ж я міркую, що Творець zostався втішений. Ми більше подобали на Римську церкву ранніх Християн, аніж на якусь із пізніших, вже декорованих містиккою & самоцвітами. Далі йшла спільна молитва. Парафіяни молились *ad lib* за знищення картопляної пошести, за милосердя до душі померлого немовляти, за благословенне новому рибальському човну & т. ин. Генрі склав подяку за гостинність, яку нам виказали Християни острова Чатем. Я повторив сі подяки & возніс молитви за Тільду, Джексона & мого тестя в час мого тривалого відлучення.

Після відправи до нас із д-ром сердешно приступив старійшина, «щогла» сеї церкви, пан Еванс, котрий відрекомендував мене & Генрі своїй добрій дружині (з неміччю глухоти вони давали собі раду, відповідаючи лишень на ті питання, котрі, *на їхню думку*, їм ставили & приймаючи лише ті відповіді, котрі, *на їхню думку*, їм дали, — не одному америцькому адвокату близька ся стратегія) & їхнім синам-близнюкам Кіганові й Дайфеду. Пан Еванс сповістив, що має звичай щотижня запрошувати пана Д'Арнока, нашого проповідника, на обід у їхнім домі неподалік, бо той живе аж у Порт-Гатті, на мисі за кілька миль звідси. Тож чи не приєднаємося й ми до їхньої Суботної трапези? Я вже був повідомив Генрі про Гоморру, що коїлася в «Мущкеті», отож ми, чуючи бунтівні звуки своїх кишок, з великою вдячністю прийняли запрошення Евансів.

Їхнє обійстя, відлегле від Океанської бухти на пів милі у вітряній протяжній долині, виявилось скромною хатиною, та все ж прихистком від пекельних бур, що переламали кістки не одного безпомочного судна об поближні рифи. У світлиці нас зустріла страшнезна голова кнура (уражена відвислою щелепою & ледачим оком), забитого близнюками на шістьнадцяті уродини, та сонний підлоговий дзигар (що розбігався з моїм кишеньковим дзигарком на кілька годин. От напrawdę, вагомий імпорт з Нової Зеландії — точний час). Крізь шпарку в віконниці за гостями пана підзирає Індіанин-попихач. Більшого лейби і *renegado* я в життю не бачив, але пан Еванс заприсягнувся, що сеї кварталон, «Варнава», то «найспритніший у світі вівчур, котрий бігає на двох ногах». Кіган & Дайфед — чесні вовнярі, навчені переважно чабанського ремесла (родина має дві сотні голів), бо жоден з них не бував у «Місті» (так острів'яни називають Нову Зеландію), ані вчився в школі; з науки в них були хіба уроки Писання з батьком, із котрих вони навчилися доволі стерпно читати & писати.

Пані Евансова поблагословила їжу, і я насолодився найприємнішою трапезою (без соли, личинок & лайки) з часу моєї прощальної вечері з консулом Баксом & Партріджами у Бомонті. Пан Д'Арнок оповідав нам про кораблі, які він споряджав упродовж десяти років на острові Чатем, а Генрі тішив нас гісторіями про пацієнтів, як показних, так скромних, котрими він опікувався в Лондоні та Полінезії. Я ж зо свого боку живописав численні